

Микола Дорошко
Григорій Перепелиця

***Взаємодія України і Польщі з питань регіональної політики у
Центрально-Східній Європі***

Геополітична ідентичність України та Польщі. Задля здійснення тісної взаємодії України і Польщі у регіоні Центрально-Східної Європи, необхідно визначити базові параметри регіональної ідентичності, щоб замість множинності таких ідентичностей (Центральна Європа, Східна Європа, Нова Східна Європа, Ширша Східна Європа тощо) закріпилась одна. Відповідна ідентичність має виступати фактором консолідації, а не роз'єднання регіону. Важливо просувати цю ідентичність як проєкт конструктивний, позитивний та самодостатній: регіон внутрішньої консолідації, а не регіон геополітичного провалля, що лежить між Німеччиною та Росією. Україна і Польща мають цю єдину ідентичність просувати, аби закріпити її на рівнях ідентифікації та самоідентифікації (мова офіційних документів, мережа регіональних проєктів співпраці від міждержавного до місцевого рівня тощо).

Польща та Україна в ініціативах щодо співпраці в Центральній Європі (центральноевропейська мережа ініціатив). Таке співробітництво має не лише доповнювати інтеграцію ЄС та НАТО, але створювати нову якість відносин в регіоні, забезпечувати високу щільність відносин, особливо горизонтальних відносин (на протигагу вертикальним в просторі сусідів ЄС та НАТО). Регіональне співробітництво має бути автономним, здатним доповнювати європейську та євроатлантичну інтеграцію.

У цьому контексті доречним вбачається формування принципово нової системи міждержавних інститутів чи підтримання мережі вже наявних в регіоні під спільним проводом Польщі та України, зокрема використання багатосторонніх платформ як міждержавної дипломатичної взаємодії («Вишеград+», «Люблінський трикутник», «Кримська платформа»), так і

різного роду недержавних майданчиків з комунікації та планування перспективних напрямів співробітництва (Економічний форум у Криниці, Київський міжнародний економічний форум тощо).

Геостратегічний потенціал ЦСЄ для Польщі та України висуває на порядок денний питання вивчення обома сторонами можливості умовного розширення регіону за рахунок долучення у наявні формати співробітництва позарегіональних гравців. Привабливим у цьому розумінні може бути транспортний сектор – розбудова транспортних коридорів та вдосконалення наявної інфраструктури, що сприятиме поглибленню зв'язків і співпраці держав Центральної та Східної Європи, Кавказу, Центральної Азії, держав регіону Східної Азії. Особливе значення тут має покращення автомобільного та залізничного транспортування (збільшення обсягів контрейлерних транзитних перевезень, використання потенціалу «колії 1520» т.зв. *Linia Hutnicza Szerokotorowa*).

Уваги вимагає спільна робота над зменшенням митних бар'єрів на українсько-польському кордоні (модернізація вже наявних та зведення нових пунктів пропуску, вдосконалення роботи механізмів «єдиного вікна»).

Важливим галузевим напрямом виступає енергетична співпраця сторін. Підтримка Польщі є критично важливою передумовою для повної інтеграції України в європейський енергетичний сектор. Важливим є поглиблення міждержавного партнерства у справі диверсифікації газопостачання та забезпечення обопільної енергетичної безпеки Польщі та України (створення газового хабу, використання потенціалу українських газових сховищ в Західній Україні). Спільна розвідка та видобуток природного газу в Україні.

Польща та Україна в контексті політики ЄС. Євроінтеграційна політика обох держав має вирізнятись достатнім рівнем своєї автономності і водночас регіональної єдності в інтеграційному просторі ЄС. Польща та Україна мають критично ставитися до таких проєктів ЄС як Східне партнерство, співпрацювати задля їх адаптації в інтересах держав регіону ЦСЄ, незалежно від поточних перспектив членства для України, Молдови чи

Грузії. Важливим в рамках порядку денного ЄС є реалізація індивідуального і прагматичного підходу, що базується на принципах секторальної (вибіркової) інтеграції з чітким урахуванням національних інтересів і потреб зазначених держав.

Водночас актуальним наразі є перегляд Європейської політики сусідства та Східного партнерства для гарантування політики «відкритих дверей» в ЄС. Важливе місце тут відіграє підтримка Польщею в інституціях ЄС ініціатив української влади щодо оновлення тексту Угоди про асоціацію, приєднання України до європейської системи оцінки відповідності та прийнятності промислової продукції (т.зв. «промисловий безвіз», АСАА) та поглиблення секторальної інтеграції України з ЄС, зокрема у сфері реформування енергетичного сектору, участі України у заходах ініціативи ЄС «Європейський зелений курс», співпраці у сфері цифрової економіки.

Спільна робота є необхідною у поширенні (адаптації до) європейських (читай ЄС) норм, стандартів, практики адміністрування та ведення бізнесу в країнах Східного партнерства (насамперед в Україні, Молдові, Грузії) за польської підтримки і сприяння (організація спільних семінарів та тренінгів на місцях). Нагальною є співпраця сторін у боротьбі з корупцією, а також щодо покращення умов ведення підприємницької діяльності в Україні (бізнесу держав-членів ЄС) та (українського бізнесу) в державах-членах ЄС за сприяння польської сторони.

Окремий інтерес становить участь України за польської підтримки у проектах воєнно-політичної інтеграції ЄС: залучення України в операції та місії ЄС, приєднання до проектів в рамках Постійного структурованого співробітництва в сфері безпеки та оборони ЄС (PESCO), поглиблення співпраці України з Європейським оборонним агентством. Доцільним є продовження співробітництва України та Польщі у форматі «бойових груп» ЄС, зокрема Вишеградської бойової групи.

Східний фланг НАТО та Україна. Необхідно активізувати військове співробітництво між країнами ЦСЄ, на регіональному рівні, доцільно

просувати формат співробітництва США+ЦСЄ(+Україна), через кордони НАТО, як формату регіонального співробітництва на підтримку цілей НАТО та євроатлантичної інтеграції України. Слід вивчати можливості для країни ЦСЄ діяти автономно у оборонному та військово-технічному співробітництві, умови та обмеження використання регіонального співробітництва у сфері безпеки для глибшого залучення НАТО в Україні та інших країнах-не членах Альянсу.

Безпосередньо у форматі двостороннього українсько-польського співробітництва доцільною та перспективною зокрема виглядає робота із активізації спільних проєктів у галузі військово-промислових комплексів обох держав, створення спільних підприємств у сфері високоточної зброї та аерокосмічних технологій, розробка нової системи протиповітряної оборони з використанням українських керованих ракет.

Громадянське суспільство в регіоні ЦСЄ. Треба цілеспрямовано формувати спільний суспільний простір, активні горизонтальні зв'язки між громадянськими суспільствами, місцевими громадами тощо. Важливо запуснути та підтримувати транскордонний дискурс з актуальних політичних та суспільних проблем, вирішувати проблеми мовних та культурних обмежень такого дискурсу. Єдині цінності формуватимуться у ньому швидше аніж будь-яким іншим шляхом.

Зміцнення потенціалу організацій громадянського суспільства на території країн Східного Партнерства ЄС має передбачати та спрямовуватися на:

а) вдосконалення механізмів лобіювання громадських та бізнес інтересів в контексті секторальної інтеграції з ЄС;

б) вдосконалення роботи Форуму громадянського суспільства СхП ЄС;

в) нарощування потенціалу ОГС в контексті формування спільної ідентичності двох країн (формування позитивного образу українців у Польщі та навпаки

г) забезпечення інформаційного супротиву російському впливу в регіоні або розвиток контрпропагандистської діяльності українських та польських НУО);

д) спільну роботу українських та польських НУО/ОГС в рамках регіональних міжурядових організацій (РЄ та ОБСЄ - зокрема відновлення роботи Регіонального конгресу НУО під егідою РЄ з просуванням спільного інтегрованого порядку денного Польщі та України).

є) вироблення якісно нових механізмів співробітництва сторін в освітній галузі. Запровадження спільних українсько-польських освітніх програм з можливістю взаємного визнання дипломів закладів вищої освіти.